

การพัฒนาชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ

วราภรณ์ บันเล็งลอย^{1*}, ซูวัยบ๊ะห์ มะอูเซ็ง¹, และคอลีเยาะ เจปะโป¹

The Development of Muslim Family Outfits from Batik Fabric

Waraporn Banlengloi^{1*}, Suwaybah Mauseng¹, Coliya Chepo¹

¹ สาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี

¹ Department of Textile and Clothing, Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thanyaburi, Pathumthani, THAILAND

Corresponding author. E-mail address: waraporn_w3@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ และสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะจากกลุ่มตัวอย่างเจาะจง เฉพาะผู้สนใจผ้าปาเต๊ะจำนวน 100 คน อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยด้านการออกแบบตัดเย็บเสื้อผ้าชุดครอบครัวมุสลิมซึ่งได้เป็นชุดต้นแบบ 5 ชุด ด้านผลสำรวจความพึงพอใจ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 21-30 ปี ด้านความรู้เรื่องผ้าปาเต๊ะพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักผ้าปาเต๊ะ เคยศึกษาเกี่ยวกับผ้าปาเต๊ะ เคยเห็นวิธีการผลิตผ้าปาเต๊ะ มีความชอบลวดลายของผ้าปาเต๊ะ ชอบสีสันทันของผ้าปาเต๊ะ และส่วนใหญ่ชื่นชอบผ้าปาเต๊ะ คิดเป็นร้อยละ 90 ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจต่อการออกแบบและตัดเย็บชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ ทั้ง 5 ชุด พบว่ามีความพึงพอใจต่อชุดครอบครัวมุสลิมโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด อันดับหนึ่งคือ ด้านความสวยงาม มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมาคือ ด้านความประณีตในการตัดเย็บ มีค่าเฉลี่ย 4.59 รองลงมาคือ ด้านเทคนิคและวิธีการตกแต่งมีค่าเฉลี่ย 4.49 และด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ย 4.45 ทั้ง 4 ด้านมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : ผ้าปาเต๊ะ เสื้อผ้ามุสลิม ชุดครอบครัวมุสลิม

ABSTRACT

The objectives of this research were to design and make Muslim family outfits from Batik fabric. This satisfaction survey of consumers for Muslim family outfits made from batik used purposive sampling of 100 who were interested in batik cloth. The research tool was a questionnaire and the data was analyzed using frequency,

percentage, and mean The results of this research were on the design and sewing of Muslim family the outfits were 5 prototype sets. It was that most of the respondents were female, aged 21-30 years. Most of the respondents knew about batik fabrics, studied about batik and sawing method of making batik fabrics. Most of the respondents were fond of the pattern of the and colors of batik fabrics. Most of them who love batik which accounted for 90 percent. The results of the research on the satisfaction with the design and sewing of Muslim family outfits from 5 prototype sets found that the overall satisfaction with the Muslim family outfits was at the highest level of satisfaction in terms of aesthetics, with an average of 4.60, followed by refinement in tailoring with an average of 4.59, followed by technical and decorative methods with an average of 4.49, and usability with an average of 4.45. All criterias were most satisfied

Keywords : Batik fabrics, Muslim clothing, Muslim family outfits

บทนำ

สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยที่วางรากฐานหลักสำคัญในการปลูกฝังระเบียบวินัยเบื้องต้นสู่สังคม คือ อบรมการเลี้ยงดูให้การศึกษา สร้างคนให้รู้จักระเบียบมารยาททางสังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชนให้คนรุ่นหลังรับเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคมของชนกลุ่มนั้น เด็กที่เกิดและเจริญเติบโตมาจากครอบครัวแบบใด ย่อมได้รับการถ่ายทอด ค่านิยมความเชื่อจากครอบครัวนั้น เป็นเป้าหมายที่ดีเพื่อเตรียมความพร้อมก้าวสู่สังคมอย่างมีความสุข และเป็นพลังสำคัญของบ้านเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ (เดือนนภา และอรพรรณ, 2563) กล่าวว่า ครอบครัวมุสลิมนิยมอยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่ เพื่อการมีกิจกรรมร่วมกันโดยมีหลักการศาสนาเป็นเครื่องชี้นำทางวิถีชีวิต เครื่องแต่งกายของมุสลิมเป็นหนึ่งในหลักการของศาสนากล่าวคือ สตรีมุสลิมควรปกปิดสิ่งพึงละอายของร่างกาย โดยต้องปกปิดร่างกายทั้งหมด ยกเว้นใบหน้า และฝ่ามือ ไม่ใส่เสื้อผ้ารัดรูปโปรงบาง การแต่งกายชายสวมใส่เสื้อผ้าปิดตั้งแต่สะเอวถึงหัวเข่า (วิรัช, มปป)

ปาเต๊ะ เดิมเป็นคำในภาษาชวาใช้เรียกผ้าที่มีลวดลายที่เป็นจุด คำว่า “ติก” มีความหมายว่า เล็กน้อย หรือจุดเล็กๆ มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า ตรติก หรือตารติก ดังนั้นคำว่า ปาเต๊ะ จึงมีความหมายว่าเป็นผ้าที่มีลวดลายเป็นจุด ๆ ผ้าที่เขียนด้วยสีผงและย้อมสีในบริเวณที่เขียนด้วยสีผง โดยสีจะซึมเข้าไป ถ้าต้องการหลายสีต้องย้อมหลายครั้ง ตลอดจนระบายในบางส่วนจึงจะได้ผ้าย้อมที่สวยงาม ผ้าบาติกหรือผ้าปาเต๊ะ เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีการทำโดยใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสี และใช้วิธีการแต้มระบายสี หรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสี ผ้าปาเต๊ะบางชิ้นอาจจะผ่านขั้นตอนการปิดเทียน แต้มสี ระบายสีและย้อมสีนับเป็นสิบๆ ครั้งส่วนผ้าปาเต๊ะอย่างง่ายอาจทำได้โดยการเขียนเทียนหรือพิมพ์เทียน แล้วจึงนำไปย้อมสี ที่ต้องการแม้ว่าการทำผ้าปาเต๊ะปัจจุบันจะก้าวหน้าไปมากแล้วก็ตาม แต่ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของผ้าปาเต๊ะก็คือจะต้องมีวิธีการผลิตโดยใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีหรือปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีซ้ำอีก (Peeranat, 2562).

การทำผ้าบาติกในประเทศไทย ได้พัฒนาทำเป็นอุตสาหกรรมกันมานานแล้ว โดยมีการผลิตในหลายจังหวัดทางภาคใต้ เช่น สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และในภาคกลาง เช่น กรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นก็มีตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น พังงา กระบี่ ภูเก็ต เกาะสมุย เชียงใหม่ พัทลุง เป็นต้น ผ้าบาติกเริ่มแพร่หลายเข้ามาทางจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับอิทธิพลมาจากมาเลเซีย โดยมาเลเซียก็ได้รับอิทธิพลมาจากอินโดนีเซีย ซึ่งประเทศไทยรู้จักผ้าบาติกในลักษณะของ “ผ้าพันหรือผ้าปาเต๊ะพัน” โดยเรียกตามวิธีนุ่ง คือ พันรอบตัว ส่วนคำว่า “โลรอง” ก็มาจากภาษาอินโดนีเซียเช่นเดียวกัน หมายถึง ผ้านุ่ง คนในท้องถิ่นภาคใต้ เรียกบาติกว่า “ผ้าปาเต๊ะ” หรือ “ผ้าปาเต๊ะ” นอกจากนี้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รู้จักการทำผ้าบาติก โดยได้รับเทคนิคมาจากมาเลเซีย ปัจจุบันบาติกได้รับการพัฒนาและแพร่หลายมาก ทำให้สามารถผลิตผ้าได้หลายรูปแบบกว่าเดิม ผ้าที่นิยมทำกันมาก ได้แก่ ผ้าโลรอง ผ้าซิ่น และเครื่องนุ่งห่มต่างๆ เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันแหล่งผลิตเหล่านั้นก็ยังมีการทำผ้าบาติกกันอยู่ จนเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปเป็นอย่างมาก (ถรรรมรณ, 2555)

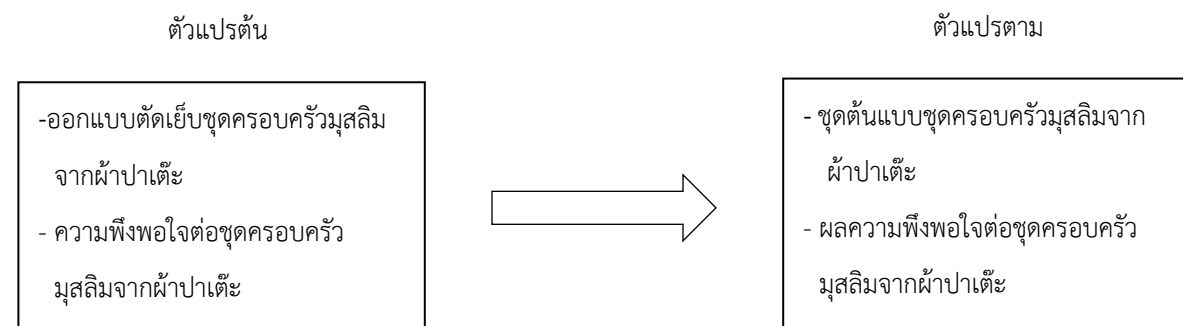
ด้วยแนวคิดดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาด้านการออกแบบแฟชั่นและเครื่องแต่งกายสร้างสรรค์ชุดครอบครัวมุสลิม เพื่อเป็นจุดที่จะดึงดูดให้คนรุ่นใหม่สนใจในผ้าปาเต๊ะ และสามารถสวมใส่ได้หลากหลายโอกาสตามความเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการออกแบบชุดครอบครัวมุสลิมให้เกิดความทันสมัยและมีจุดเด่นที่น่าสนใจมากขึ้น

วัตถุประสงค์

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อ

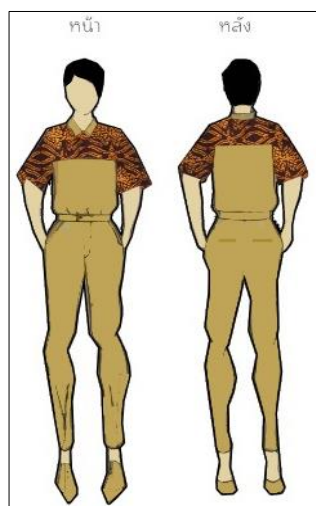
1. ออกแบบและตัดเย็บเสื้อผ้าชุดครอบครัวจากผ้าปาเต๊ะ
2. สืบหาความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาและวิจัยเนื้อหาสาระข้อมูลทางด้านการแต่งกายการออกแบบเสื้อผ้าครอบครัวมุสลิมจาก 3 จังหวัดชายแดนใต้ อิทธิพลความต้องการการแต่งกายของครอบครัวมุสลิมในปัจจุบัน
2. วิเคราะห์ความต้องการรูปแบบเสื้อผ้ามุสลิมจากผู้บริโภค นักออกแบบเสื้อผ้า ด้วยการใช้แบบสอบถามในการสำรวจข้อมูล
3. ออกแบบภาพร่าง (Sketch Design) จำนวน 10 รูปแบบ โดยการสร้างแรงบันดาลใจจากเสื้อผ้ามุสลิม รูปแบบ “บานง” และ “กูรง” เป็นวัฒนธรรมการแต่งกายสตรีมุสลิมชายแดนใต้ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 3.1. ศึกษารูปแบบเสื้อผ้าบานง และกูรง เสื้อบานง เป็นเสื้อเข้ารูปตัวยาว คอวี ผ้าหน้าตลอด แขนยาวเข้ารูป สำหรับเสื้อกูรง เป็นเสื้อตัวหลวม คอกลม ตัวยาว แขนยาวถึงข้อมือ
 - 3.2. สำรวจความคิดเห็นจากสตรีมุสลิมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ด้านปัญหาการสวมใส่ชุดแบบบานง และกูรง พบว่า เป็นชุดที่สวมใส่มี 2 ชั้น คือตัวเสื้อ และกระโปรง ต้องการเพิ่มรูปแบบการสวมใส่ให้เป็นชุดติดกัน และเพิ่มกางเกงเพื่อความคล่องตัว
 - 3.3. ออกแบบภาพร่าง (Sketch Design) จำนวน 10 รูปแบบ และคัดเลือกรูปแบบโดยนักออกแบบแฟชั่น จำนวน 5 รูปแบบ ประกอบด้วย ชุดบุรุษ 1 ชุด ชุดสตรี 2 ชุด ชุดเด็กหญิง 1 ชุด และชุดเด็กชาย 1 ชุด ศึกษาองค์ประกอบของตัวเสื้อผ้าที่ถูกต้องตามหลักศาสนา ห่วงองค์ประกอบในการออกแบบ เช่น โครงร่างเงา สี วัสดุและรายละเอียดในการตกแต่ง
4. ศึกษาทฤษฎีศิลป์ องค์ประกอบศิลป์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับกระบวนการออกแบบลวดลาย และวิธีการแสดงออกอย่างมีสุนทรียภาพ เพื่อเลือกสร้างสรรค์ลวดลายบนผืนผ้า ถูกต้องตามหลักการอิสลามลวดลายที่ศาสนานุมัติ ลวดลายเรขาคณิต ดอกไม้ ใบไม้
5. ศึกษาและคัดเลือกผ้าไทยจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส เลือกใช้ผ้าปาเต๊ะที่มีแหล่งผลิตใน 3 จังหวัด ชายแดนใต้

ภาพ 1 ชุดสุภาพบุรุษ

ภาพ 2 ชุดสุภาพสตรี 1

ภาพ 3 ชุดสุภาพสตรี 2

ภาพ 4 ชุดเด็กหญิง

ภาพ 5 ชุดเด็กชาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ออกแบบตัดเย็บชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะจำนวน 5 ชุดประกอบด้วย ชุดบุรุษ 1 ชุด ชุดสตรี 2 ชุด ชุดเด็กหญิง 1 ชุด และชุดเด็กชาย 1 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจเห็นต่อชุดต้นแบบครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ
3. กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่ชื่นชอบการแต่งกายแบบสตรีมุสลิม จำนวน 100 คน

ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องพัฒนาชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความชื่นชอบผ้าปาเต๊ะในเรื่องกรรมวิธีการผลิต สีสันสวยสดใส และลวดลายสวยงาม สอดคล้องกับ (ธรรมนิตย์, 2561) ที่กล่าวว่าผ้าปาเต๊ะมีชื่อเสียงในด้านลวดลาย เด่นชัดสีสันสดใสตั้งแต่เชิงผ้าถึงกลางผืนผ้า เหตุผลในการเลือกใช้ผ้าปาเต๊ะเพื่อต้องการอนุรักษ์และมีความชื่นชอบซึ่งสอดคล้องกับ (อารีนา และสายชลี, 2558) ที่พบว่าผู้ผลิตผ้าปาเต๊ะของสามจังหวัดชายแดนใต้ มีแรงบันดาลใจในการพัฒนาลวดลายผ้าปาเต๊ะใหม่ๆ สอดคล้องกับ (ณภัทร, 2563) ที่กล่าวว่าผ้าปาเต๊ะเป็นผ้าที่มีลวดลายมาจากแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และสอดคล้องกับ (บัญญัติ, 2561) ที่พบว่าผู้บริโภคที่มีบุคลิกภาพอนุรักษ์นิยม ชอบเข้าสังคม รักสวยรักงาม มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าปาเต๊ะอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ พบว่าทั้ง 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้านความสวยงามมี

ค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.60 ด้านความประณีตในการตัดเย็บชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.59 ด้านเทคนิคและวิธีการตกแต่งชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.49 และด้านประโยชน์ใช้สอยสำหรับชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะมีค่าเฉลี่ยโดยรวมที่ 4.45 จากผลความพึงพอใจต่อชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะดังกล่าว สอดคล้องกับ (สุนีย์, 2552) ที่สรุปว่า การแต่งกายของสตรีมุสลิมในยุคปัจจุบันได้ประยุกต์ การใช้ผ้าพื้นเมือง โดยมีการผสมผสานประยุกต์รูปแบบที่มีความทันสมัยให้เพิ่มมากขึ้น ดังแสดงชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะในภาพที่ 6 - 10

ภาพ 6 ชุดสุภาพบุรุษ

ภาพ 7 ชุดสุภาพสตรี 1

ภาพ 8 ชุดสุภาพสตรี 2

ภาพ 9 ชุดเด็กหญิง

ภาพ 10 ชุดเด็กชาย

สรุปผล

การศึกษาในครั้งนี้การวิจัยนี้ศึกษาการออกแบบและตัดเย็บชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ และสำรวจความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะจากปัตตานี พบว่าชุดครอบครัวมุสลิมต้นแบบจากผ้าปาเต๊ะทั้ง 5 ชุด ประกอบด้วยเสื้อผ้าบุรุษ 1 ชุด เสื้อผ้าสตรี 2 ชุด เสื้อผ้าเด็กหญิง 1 ชุด และเสื้อผ้าเด็กชาย 1 ชุด ผลจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อชุดครอบครัวมุสลิมในระดับความพึงพอใจมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ด้านความสวยงามของชุดครอบครัวมุสลิมจากผ้าปาเต๊ะ ด้านความประณีตในการตัดเย็บ ด้านเทคนิคและวิธีการตกแต่ง และด้านประโยชน์ใช้สอย เป็นแนวทางการพัฒนาชุดครอบครัวมุสลิมกับผ้าพื้นเมืองชนิดอื่นๆได้ และรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสาขาวิชาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่เอื้อเฟื้อสถานที่

เอกสารอ้างอิง

ณภัทร บัวจัน. (2563). รีวักลิ้น ปาเต๊ะกับความทรงจำ. ทัศนศิลป์ศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เดือนนภา อุ่นอ่อน และอรพรรณ พักสังข์. (2563). การงานอาชีพ 5. สำนักพิมพ์เอมพันธ์จำกัด.

ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์. (2562). ผ้าปาเต๊ะ ตรังกานู. ใน สืบพงศ์ ธรรมชาติ (บ.ก.), การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติสาน

สัมพันธ์วัฒนธรรม อาเซียนครั้งที่ 5. (น.32 - 33). สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

<https://wacc.wu.ac.th/wp-content/uploads/2019/10/Book-ok.pdf>

ถรรรมง ปลัดสงคราม. (2555). บาติกในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

http://ruethamrong.blogspot.com/2012/01/blog-post_832.html

บัณฑิต ไว่ว่อง. (2561). ปัจจัยที่ผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อผ้าปาเต๊ะในจังหวัดภูเก็ต. การประชุมวิชาการ

ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 56. (น.293 - 300). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

[file:///C:/Users/waraporn/Downloads/KC5607001%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/waraporn/Downloads/KC5607001%20(4).pdf)

วิรัช เอี่ยมปลัด. (มปป). การแต่งกาย ผู้หญิงและผู้ชายมุสลิม ตามหลักอิสลาม. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

<https://islamhouse.muslimthai.com/article/18919>

สุนีย์ วัฒนายน. (2552). เสน่ห์ “บานง” “กูรง” วัฒนธรรมการแต่งกายสตรีมุสลิมชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์

2563, จาก <https://journal.oas.psu.ac.th/index.php/asi>

อารีนา อีสามะ และสายชลี ชัยศาสตร์. (2558). การวิจัยการพัฒนาแบบลวดลายศิลปะผ้าบาติกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

Peeranat Chansakoolnee. (2562). เปิดประวัติ 'ผ้าบาติก' อารยธรรมสำคัญจากอินโดนีเซีย สู่งานหัตถศิลป์ล้ำค่า

ของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์, จาก <https://www.vogue.co.th/fashion/article/batikhistory>